

1. FORORD

Ballerup Kommunes Psykiatripolitik er en ramme, der sætter mål og retning for Ballerup Kommunes indsatser på psykiatriområdet.

Udfordringer med mental sundhed og psykiske lidelser fylder meget i den danske befolkning og derfor besluttede kommunalbestyrelsen i Ballerup Kommune i 2018 at etablere et psykiatriråd, for at give psykiatrien et særskilt fokus.

Psykiatrirådet er høringsberettiget part, og fungerer som dialogforum mellem politikere, interesseorganisationer, samarbejdspartnere og borgere i Ballerup Kommune om udviklingen og samarbejdet om psykiatrispolitiske emner.

Derfor præsenteres her Ballerup Kommunes psykiatripolitik, der sammen med Ballerup Kommunes handicappolitik og Ballerup Kommunes pårørendepolitik danner den overordnede ramme for udvikling af Ballerup Kommunes tilbud til og indsatser for psykisk sårbare borgere og mennesker med en psykisk lidelse.

Psykiatripolitikken skal ligeledes ses i sammenhæng med Ballerup Kommunes øvrige politikker og strategier på tværs af Ballerup Kommune inden for områderne arbejdsmarked, sundhed, frivillighed, pårørende samt børn og unge.

2. VISIONER

Målet med psykiatripolitikken er overordnet, at fremme den mentale sundhed således, at alle mennesker i Ballerup Kommune får mulighed for, at udfolde deres potentiale og livsmuligheder.

Politikken tager udgangspunkt i Verdenssundhedsorganisationen WHO's definition af mental sundhed som en tilstand af velbefindende, hvor individet kan udfolde sine evner, håndtere dagligdags udfordringer og stress samt indgå i fællesskaber med andre mennesker.

Psykiatripolitikken skal også bidrage til Ballerup Kommunes arbejde med FN's verdensmål – særligt mål 3 om "Sundhed og Trivsel" samt mål 10 om "Mindre ulighed".

Og endelig tager politikken afsæt i Ballerup Kommunes Vision 2029, og særligt ambitionen om at skabe løsninger i samarbejde med borgerne:

"Som kommune møder vi borgerne i øjenhøjde. Sammen finder vi de gode løsninger på tværs af institutioner, foreninger og erhverv og skaber mulighederne for gode og værdige rammer for borgere i alle aldre og livssituationer. Kommunen har stærke fællesskaber, et rigt forenings- og kulturliv, hvor borgerne har lyst til at involvere sig og tage ansvar for, at Ballerup er et rigtig godt sted at bo"

Oversat til psykiatripolitikens kontekst betyder det, at de værdier og ambitioner, som kommer til udtryk i psykiatripolitikken, ikke alene gælder for Ballerup Kommunes egne tilbud, men også for de rammer og samarbejdsrelationer vi indgår i med erhvervsliv, foreninger, institutioner m.m.

Ballerup Kommune vil arbejde for at skabe rammer, der muliggør forebyggelse, tidlig opsporing og hjælp til mennesker med psykiske lidelser, samt tilbud, der kan understøtte recovery og inklusion af psykisk sårbare mennesker og borgere med psykiske lidelser gennem hele deres liv.

Konkret er psykiatripolitikken bygget op omkring syv fokusområder, som Ballerup Kommune ønsker at prioritere i de kommende år.

3. MÅLGRUPPE

Psykiatripolitikken er rettet mod borgere i Ballerup Kommune, der har en psykisk sårbarhed eller en psykisk lidelse. Politikken er rettet mod borgere i alle aldre.

Psykisk sårbarhed og psykisk lidelse kan variere med hensyn til varighed, intensitet og betydning for det enkelte menneske. Der er derfor brug for både forebyggende indsatser for borgere, der er psykisk sårbare samt tidlig opsporing af og målrettede indsatser for borgere med alvorlige, psykiske lidelser.

Psykiatripolitikken for Ballerup Kommune spænder derfor bredt og rummer mange aspekter af det at have en psykisk sårbarhed eller en psykisk lidelse.

Ballerup Kommunes Psykiatripolitik er en politik, der favner borgernes hele liv – fra barn, ung til voksen og ældre – og kommunens tilgange og indsatser til mennesker med en psykisk sårbarhed eller psykisk lidelse rummer de forskellige livsfaser.

4. VÆRDIER

Social- og Sundhedsudvalget i Ballerup Kommune har vedtaget en række kerneværdier for social og sundhedsområdet i Ballerup Kommune. Værdierne er også gældende for Ballerup Kommunes psykiatripolitik og her gengivet inklusiv tilføjelser fra Psykiatrirådet.

Selvbestemmelse og individualitet

I Ballerup Kommune anerkender vi den enkeltes levede liv og det individuelle menneske.

Borgerens levede liv, ønsker og behov former vores indsatser og de rammer som Ballerup Kommune skaber for samarbejde med borgerne. Indsatsen og rammerne skal understøtte, at borgerne bliver hørt, og oplever at de selv bestemmer, hvordan deres liv skal udfolde sig.

Værdighed og respekt

I Ballerup Kommune optræder vi respektfuldt og troværdigt i handlinger over for den enkelte borger. Vi ønsker gennem dialog, at nå frem til løsninger, der respekterer den enkeltes liv, færdigheder og selvstændighed.

Ligeværdighed skabes mellem borgere, ansatte og politikere ved at inkludere, lytte og anerkende de forskellige perspektiver og erfaringer borgerne har.

Tryghed og nærvær

I Ballerup Kommune skaber vi trygge rammer for samarbejdet med borgerne, og tryghed og nærvær i de aktiviteter, relationer og fysiske rammer som borgerne indgår i.

Tryghed og nærvær i relationen mellem borgere og medarbejdere skabes når medarbejderne er tilgængelige og borger og medarbejdere kender hinanden godt.

Tryghed i samarbejdet mellem borgere og medarbejdere skabes, ved at Ballerup Kommune leverer indsatser af høj faglig kvalitet, hvor medarbejderne besidder de rette kompetencer og optræder professionelt.

5. RECOVERY OG PSYKOSOCIAL REHABILITERING

Recovery og psykosocial rehabilitering udgør det grundlæggende fundament for alle tilbud og indsatser til mennesker med en psykisk lidelse i Ballerup Kommune.

Arbejdet med recovery og rehabilitering er en kontinuerlig proces, hvor Ballerup Kommune hele tiden søger at udvikle og forbedre kommunens tilbud. Det gør vi blandt andet ved at opsøge viden om nyeste metoder og gennem brugerinvolvering og -samarbejde.

Løbende kompetenceudvikling af medarbejderne i Ballerup Kommunes tilbud og indsatser er en integreret del af dette arbejde.

Recovery betyder at komme sig, og der skelnes grundlæggende mellem to perspektiver på recovery:

- Recovery i et udefra-perspektiv: Her vurderes recovery i forhold til, om borgeren er kommet sig helt eller delvist:
 - At komme sig helt kaldes også klinisk recovery, hvor fokus er på symptomer og symptomfrihed.
 - At komme sig delvist kaldes også social recovery, hvor fokus er på funktionsniveau fx evne til at deltage i arbejde eller uddannelse på trods af sine symptomer.
- Recovery i et indefra-perspektiv: Her vurderes recovery fra et indefra-perspektiv, hvor det er borgeren selv, der definerer sin recovery.
 - Her handler det om at komme sig på en måde, så borgeren indgår i et velfungerende og personligt tilfredsstillende liv – også selvom borgeren fortsat har symptomer.¹

I Ballerup Kommune er vores primære fokus at etablere en recovery-orienteret tilgang ud fra følgende centrale begreber:

- Håb og optimisme
- Identitet og selvværd
- Mening og mestring
- Empowerment og selvstændighed
- Tilknytning og samhørighed²

¹ Socialstyrelsens vidensportal: <https://vidensportal.dk/voksne/recovery/definition>

² The CHIME Framework of recovery processes

Recovery er en personlig proces, som kan understøttes professionelt gennem psykosocial rehabilitering. Rehabiliteringsindsatsen kan defineres som en tidsbestemt indsats, der er:

- Målrettet
- Bygget på en samarbejdsrelation mellem den fagprofessionelle ekspert og erfaringseksperter
- Koordineret mellem kommune og region, og mellem kommunens centre
- Videnbaseret.³

Recovery og rehabilitering er således et samarbejde mellem borgeren og den fagprofessionelle, hvor borgeren får mulighed for at tage ansvar og få indflydelse på eget forløb. Relationen bygger på anderkendelse af borgerens perspektiv og livserfaringer.

Det er et centralt element at møde den enkelte borger dér, hvor han eller hun er og tage udgangspunkt i, hvad der for den enkelte er vigtigt i deres liv.

6. FOKUSOMRÅDER

6.1 SAMARBEJDE MED BEHANDLINGSPSYKIATRIEN OG ALMEN PRAKSIS

Ballerup kommune samarbejder med behandlingspsykiatrien og almen praksis/praktiserende læger, som borgere med en psykisk lidelse kan være i berøring med.

Ansvar for indsatser til borgere med en psykisk lidelse deles mellem regionen og kommunen. Regionen har ansvar for behandlingsdelen: den medicinske og den terapeutiske, mens kommunen har det primære ansvar for den socialpsykiatriske indsats omfattende: personstøtte, bolig, uddannelse, beskæftigelse, fritid m.m. samt det opsøgende og forebyggende arbejde.

Ballerup Kommune ønsker med psykiatripolitikken at sætte øget fokus på det forpligtende samarbejde, hvor vi opbygger solide samarbejdsrelationer, strukturer og aftaler, og gennem koordinering mellem sektorerne sikrer sammenhængende og helhedsorienterede forløb.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- At udvikle det tværsektorielle samarbejde med henblik på gensidig læring.
- At borgerne i videst mulig udstrækning oplever ensartethed i den faglige tilgang til psykiske lidelser under indlæggelse, i ambulante behandlingsforløb og i den kommunale socialpsykiatri.
- At eksterne samarbejdspartnere ved, hvor de kan henvende sig i kommunen.
- At have et tæt og koordinerende samarbejde med de praktiserende læger.

³ Socialstyrelsens vidensportal: <https://vidensportal.dk/voksne/recovery/definition>

6.2 SAMMENHÆNGENDE BORGERFORLØB

For borgere med psykisk sårbarhed eller en psykisk lidelse er det helt afgørende at vi kan levere koordinerede og sammenhængende forløb. I Ballerup Kommune arbejder vi derfor ud fra en forståelse af, at alle områder i kommunen hænger sammen, samt at der er potentiale for at forbedre alle områder ved at tænke på tværs.

Sammenhæng og koordination er særligt afgørende for borgere med de mest komplekse problemer, hvor borgeren er i kontakt med flere forskellige afdelinger i kommunen samt i overgangen fra barn til voksen.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- At tilbyde sammenhængende forløb, hvor borgeren har én overordnet plan og én overordnet tovholder/kontaktperson, der er ansvarlig for planlægning og koordination mellem de involverede fagprofessionelle i kommunen.
- At vi har et tæt og rettidigt samarbejde i overgangen fra barn til voksen både Ballerup Kommunes centre imellem, men også i samarbejdet med borger og pårørende.
- At borgerne altid inddrages i tilrettelæggelsen af indsatser og forløb.
- At borgerne føler sig set, hørt og forstået.
- At kommunens tilbud er synlige og tilgængelige.

6.3 PÅRØRENDE, NETVÆRK OG SAMFUNDSLIV

Pårørende og netværk kan være en uvurderlig styrke og støtte i en recovery proces, og Ballerup Kommune vil derfor arbejde på at styrke samarbejdet med de pårørende samt understøtte samarbejdet mellem borger og dennes pårørende/netværk. Kommunens retningslinjer og opmærksomhedspunkter for samarbejdet med pårørende er beskrevet i Ballerup Kommunes pårørendepolitik.

Netværk og samfundsliv handler også om fritidsliv og fritidsinteresser. Her har Ballerup Kommune et rigt forenings- og kulturliv samt en stor frivillig sektor, som spiller en vigtig rolle.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- At skabe rum og muligheder for at borgere i alle aldre og livssituationer kan indgå i meningsfulde fællesskaber.
- At modarbejde isolation og ensomhed gennem opsøgende indsatser samt ved at understøtte borgerne i at opbygge gode sociale relationer.
- At samarbejde med frivillige foreninger og øvrige aktører i lokalsamfundet om at skabe inklusion samt understøtte borgere i at deltage i tilbud i lokalsamfundet.
- At opbygge et tillidsforhold til pårørende og anerkende, at pårørende har forskellige erfaringer, forventninger og ønsker til at indgå i samarbejdet, samt at pårørende også har behov for støtte.
- At indgå i forpligtende samarbejde med aktører i civilsamfundet, og understøtte at borgerne opbygger netværk.

6.4 BØRN OG UNGE

Børn og unge, der rammes af en psykisk lidelse, psykisk sårbarhed eller som har forældre med en psykisk lidelse, udgør særlige målgrupper.

I Danmark ses en generel stigning i antallet af børn og unge med dårlig mental sundhed og lavt selvværd, samt psykiske lidelser som angst, depression og adfærdsforstyrrelser.

Derfor ønsker Ballerup Kommune at sætte øget fokus på tidlig opsporing og forebyggelse hos børn og unge.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- At medarbejdere i kommunen har viden og kompetencer til at genkende tidlige tegn på dårlig trivsel, psykiske udfordringer m.m. hos børn og unge, samt at Ballerup Kommune har muligheder og værktøjer til at iværksætte hurtige og tidlige indsatser.
- At børn, unge samt deres pårørende nemt kan henvende sig til kommunen og at den hjælp kommunen tilbyder er nemt tilgængelig.
- At børn og unge, der er pårørende til en forælder eller søskende med en psykisk sygdom udgør en særlig målgruppe, der er i risiko for at mistrives.
- At samarbejde med frivillige foreninger/organisationer, der har målrettede indsatser til unge og sikre at samarbejdets indhold altid er fagligt forsvarligt og tilstrækkeligt til at imødekomme den enkeltes behov for støtte.

6.5 SUNDHED

Sundhed handler ikke alene om fravær af sygdom, men også om livskvalitet, glæde, gode sociale relationer og nærvær med andre mennesker.

Men vi ved også, at borgere med svære psykiske lidelser i gennemsnit lever væsentligt kortere end borgere uden psykiske lidelser. Derfor handler sundhed *også* om fravær af sygdom.

Ballerup Kommune vil derfor arbejde målrettet med et sundhedsperspektiv, der omhandler sundhedsadfærd i forhold til kost, fysisk aktivitet, tobak og alkohol samt afdækning og udredning af livsstilssygdomme, kroniske sygdomme m.m. hos målgruppen.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- At borgere med en psykisk lidelse skal have adgang til sundhedstilbud, der er tilpasset målgruppen, hvor det er nødvendigt.
- At yde råd og vejledning og understøtter at borgere med en psykisk lidelse kommer til egen læge, med henblik på at blive udredt for somatisk sygdom.
- At have fokus på sund kost og motion i kommunens tilbud til borgere med en psykisk lidelse.
- At sundhed også handler om at skabe livskvalitet i hverdagen ud fra den enkeltes behov og ressourcer.

6.6 BOLIG

Også borgere med psykisk sårbarhed eller en psykisk lidelse har behov for en passende bolig, der mest muligt tilgodeser borgerens eventuelle personlige og praktiske støttebehov.

I Ballerup Kommune er der i dag et godt og konstruktivt samarbejde mellem kommunen og de forskellige boligorganisationer om at skabe stærke og rummelige boligmiljøer.

Det sociale liv i et boligområde er til dels bestemt af beboersammensætningen. I nærmiljøet kender man ofte hinanden, og det er tit her, man bliver opmærksom på, at en nabo har brug for hjælp eller der kan opstå konflikter, som skal håndteres med hjælp udefra. Nogle sager udvikler sig som boligsociale klagesager.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- Fortsat udvikling af samarbejdet mellem boligafdelingerne og Ballerup Kommune, herunder styrket dialog mellem Ballerup Kommunes opsøgende medarbejdere og boligafdelingerne
- Socialt støttearbejde, der skal forebygge, at svære problemer opstår samt at der iværksættes en hurtig indsats, hvis noget alligevel går skævt
- At boligafdelingerne skal der være opmærksomhed på og viden om, hvortil der kan rettes henvendelse, hvis en lejer udviser bekymrende eller helt uacceptabel adfærd.
- Boligafdelingerne skal se, at en aktiv og hurtig indsats iværksættes, hvis en beboer med psykiske udfordringer har brug for hjælp.

6.7 UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG MENINGSFULDE AKTIVITETER

Personer med en psykisk lidelse står ofte over for en række barrierer i forhold til at opnå tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse. Derfor er fokus på beskæftigelse, uddannelse og meningsfulde aktiviteter en integreret del af Ballerup Kommunes indsatser til mennesker med en psykisk lidelse. Tilknytning til et alment fællesskab har ofte en stor betydning for den enkeltes selvopfattelse – og selvværd.

Derfor kan tilknytning til civilsamfundet – enten via arbejdsmarkedet, en uddannelsesinstitution eller via foreningslivet - have stor betydning for den enkelte borgers udvikling og livskvalitet.

Ballerup Kommune har følgende særlige opmærksomhedspunkter:

- At vi arbejder med det sigte, at borgeren kommer i uddannelse eller job med den individuelle støtte, der er behov for.
- At vi skaber rammerne for, at alle borgere kan indgå i meningsfulde aktiviteter og fællesskaber - også når et ordinært job eller ordinær uddannelse ikke er muligt.

7. UDMØNTNING

Ballerup Kommunes psykiatripolitik danner den overordnede ramme og vision for arbejdet med – og samarbejdet om - psykiatripolitiske spørgsmål i Ballerup Kommune.

Psykiatripolitikken skal implementeres gennem en handlingsplan, der går på tværs af alle fagcentre i Ballerup Kommune. I handlingsplanen skal opmærksomhedspunkterne under de enkelte fokusområder omsættes til konkrete indsatser og mål.

Udmøntningen af handlingsplanen kommer til at foregå i et samarbejde mellem de relevante fagudvalg, Psykiatrirådet, administrationen og øvrige relevante aktører.